

การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของครูช่างอุตสาหกรรม
ที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
The Development of Industrial Teachers of Rajamangala
University of Technology Phra Nakhon's Image
Promotion Model

นุชนาฏ ผ่องพุดิ¹ เริงศักดิ์ มานะสุนทร² และ รุ่งอรุณ ศรีปาน^{3*}

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการศึกษา ²อาจารย์ สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล ³อาจารย์ สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กทม. 10300

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงในปัจจุบันและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรม พร้อมทั้งพัฒนาแบบการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของครูช่างอุตสาหกรรมที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสายช่างอุตสาหกรรม นักศึกษา และผู้ปกครองของนักศึกษา โดยสุ่มแบบหลายขั้นตอนและกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตาราง Krejcie & Morgan จำนวน 576 คน โดยใช้แบบสอบถามในการสำรวจข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติแบบบรรยาย และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตาราง จากนั้นนำมาให้คณาจารย์คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จำนวน 15 คน ร่วมประชุมให้ความคิดเห็น ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จากทั้งสามกลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา นักศึกษา และผู้ปกครองของนักศึกษา มีความเห็นระดับมาก คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านคุณลักษณะวิชาชีพ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับผลการประชุมของคณาจารย์ เสนอให้มีการปรับปรุงหลักสูตรและปรับปรุงกิจกรรม ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมการสอนของผู้สอน

Abstract

The objectives of this research were to study present and future desirable characteristics of industrial teachers. And to develop a role model of desirable characteristics of industrial teachers who graduate from RMUTP. The sample were administrators from vocational schools, vocational students and vocational student possessors. Multi-stage randomized population is categorized into three groups defining size from table of Krejcie and Morgan. The total number of population is 576. The instrument was a questionnaire for each sample. All data were analyzed to determine statistical results and presented in tubular form. A focus group meeting of 15 lectures from the Faculty of Industrial Education was organized. The study result showed that most sample from those three groups (administrators from vocational schools, vocational students and Vocational student possessors) highly agreed in three aspects namely personality, ethics and morality, and Professional skill aspects. The focus group committee suggested improving the curriculum and also the activities which were both curriculum activities and teaching activities of lecturers.

คำสำคัญ : รูปแบบการเสริมสร้างภาพลักษณ์ ครูช่างอุตสาหกรรม

Key words : Image Promotion Model, Industrial Teachers

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ rung_koys@hotmail.com โทร. 0-2282-9009-15 ต่อ 6500-6501

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับการแข่งขันระดับนานาชาติและการท้าทายใหม่ๆ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เขตการค้าเสรี การพัฒนาอุตสาหกรรมและการแลกเปลี่ยนการพัฒนาทางสังคมวัฒนธรรม ส่งผลให้สังคมไทยซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมค่อยๆ ปรับเปลี่ยนเป็นสังคมอุตสาหกรรมมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการลงทุนของต่างประเทศด้านอุตสาหกรรมหลายอย่างเช่น ปิโตรเคมี อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักรกลอุตสาหกรรม ฯลฯ ทำให้เกิดความต้องการแรงงานที่มีฝีมือมากขึ้น หน่วยงานที่สำคัญในการผลิตกำลังคนที่มีฝีมืออยู่ในระดับกลางสายช่างอุตสาหกรรม อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งรับผิดชอบผลิตผู้สำเร็จการศึกษารับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ป้อนสู่ตลาดแรงงาน

ในการประชุมระดมความคิดเห็นในการปฏิรูปอาชีวศึกษาในหัวข้อ “นโยบายและการขับเคลื่อนทางวิทยาศาสตร์ การปฏิรูปการศึกษาสู่การปฏิบัติ เมื่อวันที่ 17-18 กันยายน 2548 ที่ประชุมได้หยิบยกปัญหาด้านบุคลากรมาเป็นหัวข้อในการอภิปรายและกำหนดเป็นมาตรการเร่งด่วนในการแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทั้งด้านปริมาณและคุณภาพเป็นประเด็นหนึ่งในการปฏิรูปอาชีวศึกษาสำหรับหน่วยงานที่ผลิตครูไปสอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า (3 แห่ง) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (9 แห่ง)

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ซึ่งเป็นสถาบันหนึ่งในการผลิตครูสายอาชีพต้องรับผิดชอบในการผลิตครู

ช่างอุตสาหกรรมป้อนสถานศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยที่คณะเองก็ประสบปัญหาในการคัดเลือกนักเรียนที่เข้ามาเรียนทางสายนี้ให้มากขึ้นทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ ในด้านปริมาณคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมประสงค์จะให้ผู้มาสมัครเรียนมากขึ้นเพื่อจะได้มีโอกาสคัดเลือกคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการเรียนส่วนในด้านคุณภาพคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมก็มีแนวคิดที่จะระดมคนที่เรียนเก่งให้มากขึ้น รวมทั้งต้องการคนที่มีเจตคติเชิงบวกต่อการเป็นครูช่างอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามการที่จะได้รับนักศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีให้บรรลุเป้าหมายทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ และเจตคติในความเป็นครูคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มีแนวคิดว่าจะต้องสร้างภาพลักษณ์ของครูสายช่างอุตสาหกรรมให้เป็นไปในทางบวกมากกว่าที่เป็นอยู่ปัจจุบัน

ดังนั้น จึงเห็นเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะทำการวิจัยเพื่อหาทางส่งเสริมการผลิตครูสายช่างอุตสาหกรรมเพื่อไปทำการสอนและถ่ายทอดเทคโนโลยีในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปอาชีวศึกษาที่มีเป้าหมายในการพัฒนากำลังคนระดับช่างฝีมือซึ่งเป็นเป้าหมายรวมของประเทศ เพราะหากปล่อยไว้ให้สถานการณ์ที่เป็นอยู่ปัจจุบันและอาจเกิดขึ้นในอนาคต จะทำให้เกิดช่องว่างระหว่างการผลิตและการใช้บุคลากรครูยิ่งห่างกันมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาเชื่อมโยงไปยังการผลิตกำลังคนป้อนสู่ภาคอุตสาหกรรมของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยมีคำถามการวิจัยว่า ภาพลักษณ์ของครูสายช่างอุตสาหกรรมตามการรับรู้ของนักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้บริหารการศึกษาในปัจจุบันเป็นอย่างไร และรูปแบบการพัฒนาภาพลักษณ์ของครูช่างอุตสาหกรรมควรจะเป็นเช่นใดจึงจะเป็นที่ยอมรับผู้สังคม

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงในปัจจุบันของครูช่างอุตสาหกรรมตามความคิดเห็นของนักศึกษาและผู้บริหารการศึกษา

1.2.2 เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรมตามความคิดเห็นของนักศึกษาและผู้ปกครอง

1.2.3 เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาพลักษณ์สำหรับการผลิตบัณฑิตสาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรมซึ่งจะไปประกอบอาชีพครูช่างอุตสาหกรรม

2. วิธีการศึกษา

2.1 การศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของครูช่างอุตสาหกรรม และศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรม และภาพลักษณ์ขององค์กรต่างๆ ตามการรับรู้และความคิดเห็นที่มีต่อองค์กร เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นที่ได้มาเป็นแนวทางในการเตรียมแบบสอบถาม ให้มีคำถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ช่วงแรก เชิงปริมาณ

เป็นผู้บริหารสถานศึกษา นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสายช่างอุตสาหกรรมและผู้ปกครองของนักศึกษา ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 65 แห่ง และได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนซึ่งได้สถานศึกษาของภาครัฐและภาคเอกชน มาอย่างละ 20 แห่ง ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา นักศึกษา และผู้ปกครองของนักศึกษา จากตาราง Krejcie & Morgan โดยมี

จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ 120 คน 165 คน และ 291 คน ตามลำดับ

ช่วงที่สอง เชิงคุณภาพ

เป็นอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 15 คน โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ฉบับ ดังนี้ ฉบับที่ 1 นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สายช่างอุตสาหกรรม

ฉบับที่ 2 ผู้ปกครองของนักศึกษา

ฉบับที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา

โดยแต่ละฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจริงในปัจจุบันและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรม มี 3 ด้าน คือ

1. คุณลักษณะส่วนตัว
2. คุณลักษณะด้านวิชาชีพ
3. คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ช่วงแรก

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ผู้ปกครองของนักศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงที่สอง

เป็นการหารูปแบบการเสริมสร้างภาพลักษณ์สำหรับการผลิตบัณฑิตสาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรม โดยให้อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มทร.พระนคร จำนวน 15 คน มาประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหาแนวทางนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างภาพลักษณ์สำหรับการผลิตบัณฑิตสาขาครุศาสตร์-อุตสาหกรรม

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยวิธีการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของนักศึกษา ผู้ปกครอง และผู้บริหารสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ เป็นเกณฑ์

2. แบบสอบถามของนักศึกษา เกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจริงในปัจจุบันและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)

3. แบบสอบถามของผู้ปกครอง เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรมใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)

4. แบบสอบถามของผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจริงของครูช่างอุตสาหกรรมในการวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ ใช้สถิติการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของครูช่างอุตสาหกรรมที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สรุปผลการศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถามและผลการประชุมกลุ่มย่อย ได้ดังนี้

3.1 ผลการศึกษาข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม 3 ส่วน คือ

3.1.1 ข้อมูลของนักศึกษา

พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุประมาณ 19 ปี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.51 - 3.00 และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจริงในปัจจุบันของครูช่างอุตสาหกรรมทุกด้านจากตารางที่ 1 พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุดคือด้านคุณธรรมและจริยธรรม รองลงมาคือด้านคุณลักษณะส่วนตัว และด้านวิชาชีพ

ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรมทุกด้าน พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุดคือด้านคุณธรรมและจริยธรรม รองลงมาคือด้านคุณลักษณะส่วนตัวและด้านวิชาชีพ

3.1.2 ข้อมูลของผู้ปกครอง

พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 34-40 ปี วุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท และจากความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรมในด้านต่างๆ จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุดคือด้านคุณธรรมและจริยธรรม รองลงมาคือด้านคุณลักษณะส่วนตัว และด้านวิชาชีพ

3.1.3 ข้อมูลของผู้บริหารสถานศึกษา

พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุมากกว่า 50 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีประสบการณ์ในการบริหารมากกว่า 15 ปี และมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของครูช่างอุตสาหกรรมในด้านต่างๆ คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว พบว่า ครูช่างอุตสาหกรรมส่วนมากเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพโดยรวม คือ มีความคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง ในด้านวิชาชีพ พบว่า ผู้บริหาร

คาดหวังให้ครูช่างอุตสาหกรรมมีความรู้ในการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน การวางแผน การกำกับ ติดตาม การประเมินผลงาน และการจัดบุคลากรให้ตรงกับความสามารถ และในด้านคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า ผู้บริหารต้องการให้ครูช่างอุตสาหกรรมมีความรักและความเมตตาต่อศิษย์ให้กำลังใจ ยกย่อง ชมเชยเมื่อนักศึกษากระทำความดี

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะที่เป็นจริงในปัจจุบัน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรมตามความคิดเห็นของนักศึกษาในทุกด้าน

คุณลักษณะของครูช่างอุตสาหกรรม	คุณลักษณะที่เป็นจริง			คุณลักษณะที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. คุณลักษณะด้านส่วนตัว	2.43	0.64	มาก	2.72	0.47	มาก
2. คุณลักษณะด้านวิชาชีพ	2.43	0.61	มาก	2.71	0.48	มาก
3. คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม	2.49	0.60	มาก	2.74	0.48	มาก
รวม	2.45	0.61	มาก	2.72	0.47	มาก

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรมตามความคิดเห็นของผู้ปกครองในทุกด้าน

คุณลักษณะของครูช่างอุตสาหกรรม	คุณลักษณะที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. คุณลักษณะด้านส่วนตัว	2.55	0.53	มาก
2. คุณลักษณะด้านวิชาชีพ	2.51	0.63	มาก
3. คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม	2.56	0.54	มาก
รวม	2.54	0.56	มาก

3.2 ผลการประชมกลุ่มย่อย

พบว่าในการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของครูช่างอุตสาหกรรมที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ควรที่จะมีการวางแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาพลักษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

3.2.1 หลักสูตร

ผู้เข้าร่วมประชุม เห็นชอบกับการนำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมที่ใช้ในการผลิตครูช่างอุตสาหกรรม

3.2.2 กิจกรรม

3.2.2.1 จัดกิจกรรมในหลักสูตร

ที่ส่งเสริมการสร้างภาพลักษณ์ของบัณฑิต อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตใจ บุคลิกภาพ การแต่งกาย ฯลฯ หรือเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภาพลักษณ์ของบัณฑิตครู

3.2.2.2 การจัดกิจกรรมการเรียน

การสอนของผู้สอน ควรเป็นไปในแนวทางของการบูรณาการวิชาชีพทางช่างและวิชาชีพครูเข้าด้วยกัน ในแนวทางที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดภาพลักษณ์ที่พึงประสงค์

3.3 การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ได้อภิปรายถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากนักศึกษา ผู้ปกครอง และผู้บริหารสถานศึกษา ใน 3 ด้าน ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะของครูช่างอุตสาหกรรมที่เป็นจริงจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรมทั้ง 3 ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาก ซึ่งตรงตามแนวคิดของดำรงประเสริฐกุล (2542) ที่ว่าบทบาทที่ถูกต้องของครู

คือ ต้องเป็นผู้รู้และชำนาญในวิชาที่ตนสอน ต้องมีบทบาทของผู้สอนที่มีความประพฤติที่ดีและมีส่วนร่วมในการบริหาร งานวิจัยของไบรแรม (Byram, 1997) ที่พบว่า หน้าที่ของครูช่างอุตสาหกรรม นอกจากจะมีทักษะความสามารถทางช่างแล้วยังต้องมีคุณสมบัติของความเป็นครูอีกด้วย คือ จะต้องมีความอดทน รู้จักกาลเทศะ จะต้องสนใจผู้เรียนและช่วยเหลือผู้เรียนตามต้องการได้ และมีบางข้อที่พบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะของครูช่างอุตสาหกรรมที่เป็นจริงจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรม ด้านคุณลักษณะส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง คือ การหมั่นศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่องของครูช่างและการให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และสนับสนุนความสัมพันธ์กับชุมชนทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิชาชีพส่วนใหญ่ทางช่างจะเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการะสอนของครูช่างมีจำนวนมาก จึงทำให้ครูช่างขาดความเอาใจใส่ในสุขภาพ

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรมอยู่ในเกณฑ์มากทุกข้อ โดยเฉพาะในเรื่องของการมีอัธยาศัยดี มีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใส สนุกสนาน ร่าเริง การเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นมิตรกับทุกคน และความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับทุกชนชั้นในสังคมได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทน์-ประวัติ (2546) ที่พบว่า ครูที่ดีจะต้องมีบุคลิกภาพดี คือ มีรูปร่างหน้าตาดี แต่งกายดี เชื้อมั่นในตนเอง วาจาดี และปรับตัวดี มีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียนด้วย ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะของครูช่างอุตสาหกรรมที่เป็นจริงจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรมส่วนใหญ่พบว่า ครูช่างในปัจจุบันมีลักษณะที่ตรงตามลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่บุคลิกภาพที่ดี มีการแต่งกายดี มีการสร้างวิสัยทัศน์ในงาน มีลักษณะของ

การเป็นผู้นำทางการศึกษา และเป็นผู้นำที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนันต์ มณีประวัติ (2546) เรื่อง แนวความคิดของคุณลักษณะที่ดีของครูช่างอุตสาหกรรม ส่วนในเรื่องของการดูแลสุขภาพของผู้สอน การมีมนุษยสัมพันธ์ การพัฒนารูปแบบการสอนอย่างเป็นระบบ และการสร้างวิสัยทัศน์ในการพัฒนาชุมชนที่ผู้บริหารสถานศึกษามองว่าครูช่างอุตสาหกรรมไม่มีลักษณะที่พึงประสงค์นั้น อาจจะเนื่องมาจาก ผู้สอนมีภาระงานในการสอนมากจึงทำให้ผู้สอนมีเวลาในการดูแลตนเองน้อยลง และไม่ค่อยได้สัมพันธ์กับผู้อื่น อีกทั้งสถานศึกษาอาจจะมีงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรน้อย จึงทำให้ผู้สอนขาดโอกาสที่จะไปพัฒนาตนเองในเรื่องของการสอนหรือการนำความรู้จากชุมชนมาพัฒนา

จากความคิดเห็นว่านักศึกษา ผู้ปกครอง และผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ว่า ครูช่างอุตสาหกรรมที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์นั้น ควรที่จะมีคุณลักษณะส่วนตนดังนี้ มีบุคลิกภาพที่ดี คล่องแคล่วว่องไว กระฉับกระเฉงอยู่ตลอดเวลา มีการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

2. ด้านคุณลักษณะวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะของครูช่างอุตสาหกรรมที่เป็นจริงจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาก ซึ่งตรงตามแนวความคิดของกูด (Good, 1973) ที่ว่า สมรรถภาพของครูจะต้องเป็นผู้มีความสามารถในการประยุกต์หลักการและเทคนิควิธีการในสาขาวิชานั้นๆ ให้เข้ากับสถานการณ์ที่ปฏิบัติจริง งานวิจัยของมนูญ สุคีตา (2548) พบว่าสมรรถภาพของครูจะต้องมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ผู้เป็นครูพึงมี ในการที่จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย แต่มีบางข้อพบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะของครูช่างอุตสาหกรรมที่เป็นจริงจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรม

ด้านคุณลักษณะวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง คือมีการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการช่วยสอนน้อยมาก ฉะนั้นนักศึกษาจึงคาดหวังให้ครูช่างมีการพัฒนาการใช้งานคอมพิวเตอร์และการใช้อินเทอร์เน็ตในการสอนให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าสถานศึกษาบางที่ยังไม่มีปัจจัยในการสนับสนุนในเรื่องของคอมพิวเตอร์ที่ใช้งานอย่างเพียงพอและเหมาะสม

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรมอยู่ในเกณฑ์มาก โดยเฉพาะในเรื่องการมีความรู้ความสามารถในการฟังและสรุปประเด็นความคิดเป็นภาษาพูดได้อย่างเหมาะสม มีความรู้เกี่ยวกับการบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับสมรรถภาพของครูช่างอุตสาหกรรม ที่จะต้องมีความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีและนำเอาความรู้ ความสามารถที่เรียนมาในแต่ละสาขาวิชาชีพไปทำงานในวงการอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยของมนูญ สุคีตา (2548) ที่พบว่า ครูช่างอุตสาหกรรมที่ดีจะต้องมีการปรับปรุงตนเองอยู่เสมอทุกด้าน ศึกษาความชำนาญรอบด้าน

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะของครูช่างอุตสาหกรรมที่เป็นจริงจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรมพบว่า ครูช่างในปัจจุบันมีลักษณะตรงกับลักษณะที่พึงประสงค์เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ และพัฒนางานวิชาการ การปฏิบัติงานในหน้าที่ การปรับปรุงตนเองในด้านการเรียนการสอน การจัดกระบวนการเรียนรู้ การนำคอมพิวเตอร์มาใช้งาน ส่วนสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษามองว่าครูช่างอุตสาหกรรม ยังขาดลักษณะที่พึงประสงค์ได้แก่การจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น การนำภูมิปัญญา

ท้องถิ่นเข้ามาใช้ การทำศูนย์การเรียนรู้ อาจจะเนื่องมาจากการมีส่วนร่วมของสถาบันในการพัฒนา กับชุมชนยังไม่เพียงพอ หรือมีกิจกรรมร่วมกับชุมชนน้อย จึงทำให้มุมมองของผู้สอนไม่กว้าง ส่วนการเข้าร่วมทางวิชาการ การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม การนำอินเตอร์เน็ตมาช่วยในการสอน พบว่ามีน้อย อาจจะเพราะสถาบันไม่สนับสนุนนโยบายในการส่งผู้สอนไปเข้าประชุมทางด้านวิชาการหรือภาระของผู้สอนมีมากจนทำให้ไม่เกิดการจูงใจในการเข้าร่วมทำในสิ่งเหล่านี้ และการขาดความรู้ในการใช้และบำรุงเครื่องมือ อาจจะเพราะในสายช่างอุตสาหกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอนจะทันสมัยขึ้นตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง ครูอาจจะไม่ได้รับการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ครูขาดความรู้ในการใช้และบำรุงรักษาเครื่องมือ

จากความคิดเห็นว่านักศึกษา ผู้ปกครอง และผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ว่า ครูช่างอุตสาหกรรมที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์นั้น ควรที่จะมีคุณลักษณะด้านวิชาชีพ ดังนี้ มีความสามารถประยุกต์ความรู้วิชาการจากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้ มีความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานช่างอุตสาหกรรม มีแนวคิดในการปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการที่จะพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเน้นที่การปฏิบัติ

3. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาก โดยเฉพาะในเรื่องการยึดหลักกัลยาณมิตร การมีความกตัญญู การมีความรับผิดชอบ การมีระเบียบวินัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมนูญ สุคีตา (2548) ที่พบว่า นักศึกษาต้องการครูที่มีความรัก เอาใจใส่ และเห็นอกเห็นใจนักเรียน มีความยุติธรรม มีความรู้ความสามารถและแนะแนวทางให้แก่ นักเรียน มีเหตุผลอยู่เสมอ และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ต่างๆ ที่ปฏิบัติ

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรมอยู่ในเกณฑ์มาก โดยเฉพาะในเรื่องของหลักกัลยาณมิตรของครูช่าง การมีความรับผิดชอบ และมีการอบรมสั่งสอนให้ เป็นคนดีที่สังคมต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมนูญ สุคีตา (2548) ที่เสนอว่าคุณธรรมที่ทำให้เป็นครูได้นั้นจะต้องเป็นผู้มุ่งมั่นในเรื่องทางวิญญาณ เพราะครูมีหน้าที่เป็นผู้นำทางวิญญาณและยกระดับวิญญาณมนุษย์ให้สูงขึ้น ต้องเป็นผู้มีธรรมะ คือต้องใช้ธรรมะหล่อเลี้ยงชีวิตให้ชุ่มชื้น ให้มีความ อิ่มใจปีติปราโมทย์ และต้องเป็นเสมือนพระโพธิสัตว์คือ บุคคลผู้อุทิศตนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นมีอุดมคติที่ว่ายอมลำบากเพื่อให้ผู้อื่นมีความสุข

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะของครูช่างอุตสาหกรรมที่เป็นจริง จากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรม เห็นว่า ครูช่างอุตสาหกรรมมีลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้แก่ การมีความรักและเมตตาต่อศิษย์ การมีคุณธรรมในการปฏิบัติงาน การมีคุณธรรมจริยธรรมประจำตัว และนำไปใช้กับผู้เรียนตลอดจนถึงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี และงานวิจัยของมนูญ สุคีตา (2548) ที่พบว่า สมรรถภาพของครูจะต้องมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ผู้เป็นครูพึงมี ในการที่จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย ส่วนลักษณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าครูช่างอุตสาหกรรมไม่มี คือ การไปเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อจะได้มีข้อมูลที่จะให้ความช่วยเหลือได้ ในส่วนนี้ปัจจุบันสถาบันการศึกษาไม่มีนโยบายที่จะให้ครูปฏิบัติเนื่องจากมีนักเรียนเป็นจำนวนมาก และครูมีจำนวนไม่เพียงพอในการปฏิบัติ อีกทั้งครูยังมีภาระงานมากจนไม่สามารถปฏิบัติได้

จากความคิดเห็นว่านักศึกษา ผู้ปกครอง และผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ว่า ครูช่างอุตสาหกรรม

ที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์นั้น ควรที่จะมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมดังนี้ การยึดถือคุณธรรมด้านพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบ และมีการอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดีที่สังคมต้องการ อุทิศตนและเวลาเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในทุกๆ ด้าน

4. สรุป

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่จะทำการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของครูช่างอุตสาหกรรมที่ได้ข้อมูลจากนักศึกษา ผู้ปกครอง และผู้บริหารสถานศึกษา และคณะผู้วิจัยได้ทำการประชุมกลุ่มย่อย และได้เสนอแนะ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านหลักสูตรซึ่งจากการที่คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ห้ข้อมูลจากหลักสูตรแล้ว พบว่า ควรที่จะมีการปรับปรุงเนื้อหาในหลักสูตร เพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน

2. ด้านกิจกรรม พบว่า ควรจะมีการจัดกิจกรรม โดยอาจจะมีการแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

2.1 การจัดกิจกรรมเพิ่มเติมในหลักสูตรให้กับผู้เรียน ที่ส่งเสริมการสร้างภาพลักษณ์ของบัณฑิต อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตใจ บุคลิกภาพ การแต่งกาย ฯลฯ หรือเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภาพลักษณ์ของบัณฑิตครู

2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอน ควรเป็นไปในแนวทางของการบูรณาการวิชาชีพและวิชาชีพครูเข้าด้วยกัน ในแนวทางที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดภาพลักษณ์ที่พึงประสงค์ อีกทั้งนำความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาจากชุมชนเข้ามาร่วมในกิจกรรม

3. ด้านตัวครูผู้สอน ควรพัฒนาความรู้ทางด้านนวัตกรรมการเรียน การสอน และเทคโนโลยีปรับปรุงเนื้อหาในหลักสูตร เพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน

5. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากงบประมาณผลประโยชน์ (งบกลาง) ประจำปี 2550 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ ที่นี้

6. เอกสารอ้างอิง

- ดำรง ประเสริฐกุล. 2542. *ความเป็นครู*. นครสวรรค์: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- มนูญ สุคีตา. 2548. *สมรรถภาพของครูช่างอุตสาหกรรมในทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ภาคเหนือ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- อนันต์ มณีประวัตติ. 2546. *ภาพลักษณ์และวิธีการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของวิทยาลัยเทคนิคยะลา*. กรุงเทพมหานคร: ภาคนิพนธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Byram, M. 1997. *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Good, Carter V. 1973. *Dictionary of Education*. 3rd. ed. New York: McGraw-Hill.